

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र

एम. ए. भाग २ सत्र ३ समाजशास्त्र (६०:४० स्वरूपाचा अभ्यासक्रम)

ऑक्टोबर/नोव्हेंबर २०२६ परीक्षा

दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्रामध्ये शैक्षणिक वर्ष २०२६ — २०२७ मध्ये एम. ए. भाग २ सत्र ३ साठी प्रवेशित झालेल्या विद्यार्थ्याकरिता ६० : ४० च्या स्वरूपानुसारचे स्वाध्याय प्रश्न सोबत देत आहोत. सदरचे स्वाध्याय खाली दिलेल्या नियमावलीप्रमाणे पूर्ण करून आपल्या अभ्यास केंद्राकडे जमा करणे आवश्यक आहे.

नियम :

1. प्रवेशित विद्यार्थ्यांनी निवडलेल्या प्रत्येक पेपरसाठी दिलेले सर्व स्वाध्याय पूर्ण करावयाचे आहेत. स्वाध्याय लिहिण्याकरिता आखीव कागद / A4 size paper वापरावा.
2. स्वाध्याय उत्तरपत्रिकेच्या मुखपृष्ठावर आपण प्रवेश घेतलेल्या अभ्यासक्रमाचे नाव, वर्ष, तुमचा परीक्षेचा बैठक क्रमांक, नोंदणीप्रमाणे नाव, पत्ता (कायमस्वरूपी), विषय, PRN व मोबाईल नंबर (कायमस्वरूपी) लिहिणे आवश्यक आहे. (मुख्यपृष्ठ / Cover Page यासोबत दिलेले आहे ते Download करून वापरावे)
3. लिहून पूर्ण केलेले सर्व पेपर्सच्या स्वाध्यायावर आपला परीक्षा बैठक क्रमांक (Exam seat No.) लिहूनच प्रवेशासाठी निवडलेल्या अभ्यास केंद्रावर विहित वेळेत पोहोच करावेत (बैठक क्रमांक विद्यापीठाच्या www.unishivaji.ac.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध होतील.) **स्वाध्याय जमा करताना स्वाध्यायासोबत हॉलतिकीटची झेरोक्स प्रत जोडावी.**
4. विद्यार्थ्यांनी आपल्या स्वाध्याय उत्तरपत्रिका हॉलतिकीट प्राप्त झालेनंतर तातडीने आपण निवडलेल्या अभ्यास केंद्राशी संपर्क साधून आपल्या अभ्यासकेंद्रावर जमा कराव्यात.
5. एकदा स्वाध्यायांचे मूल्यांकन झाल्यानंतर त्यांचे पूर्णमुल्यांकन व श्रेणीसुधार केले जाणार नाही. त्याची फोटोकॉपी मिळणार नाही.
6. जे विद्यार्थी दिलेल्या वेळेत स्वाध्याय जमा करतील त्याच विद्यार्थ्यांना स्वाध्यायाचे गुण दिले जातील. जे विद्यार्थी स्वाध्याय जमा करणार नाहीत अशा विद्यार्थ्यांना स्वाध्यायाचे गुण दिले जाणार नाहीत. त्यास दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र जबाबदार राहणार नाही.

विशेष सूचना

- दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्राच्या सर्व मान्यताप्राप्त अभ्यासकेंद्रावर संपर्क सत्राचे आयोजन केले जाते. तरी विद्यार्थ्यांनी वेळोवेळी अभ्यास केंद्र समन्वयक यांच्याशी संपर्क साधून संपर्क सत्र, परीक्षा वेळापत्रक, हॉलतिकीट, निकाल इत्यादी बाबत माहिती घ्यावी. तसेच वेळोवेळी विद्यापीठ संकेतस्थळाला भेट देवून अद्ययावत माहिती जाणून घ्यावी.
- आपण निवडलेल्या विषयाप्रमाणे स्वयंअध्ययन साहित्य घेणे, आपल्या पाठयक्रमाचा अभ्यासक्रम (Syllabus) प्राप्त करून घेणे व त्याप्रमाणे अध्ययन करणेची जबाबदारी विद्यार्थ्यांची आहे.
- आपल्या रजिस्ट्रेशन फॉर्मवर असलेल्या अभ्यासकेंद्रामध्येच स्वाध्याय जमा करावयाचे आहेत जर दुसऱ्या अभ्यासकेंद्रावर स्वाध्याय जमा केले तर स्वाध्यायाचे गुण आपल्या गुणपत्रिकेवर येणार नाहीत व त्यासाठी दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र जबाबदार असणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.

स्वाध्याय उत्तर पत्रिकेचे मुखपृष्ठ (Cover Page)

अभ्यासक्रमाचे नांव :

(बी.ए./बी.कॉम. भाग 1 एम.ए./एम कॉम भाग 1 व 2)

सत्र :

(पहिले/दूसरे/तिसरे/चौथे/पाचवे/सहावे)

विषय :

परीक्षा बैठक क्रमांक

1. अभ्यास केंद्राचे नाव -----

2. विद्यार्थ्याचे पूर्ण नाव -----

3. पूर्ण पत्ता : -----

----- पिन कोड नं.-----

4. मोबाईल क्रमांक : लॅण्डलाईन क्रमांक :

5. अभ्यासक्रमाचे नाव : ----- सत्र -----

6. पेपरचे नाव : -----

7. पेपर क्रमांक : -----

8. सबजेक्ट कोड : -----

9. परीक्षा बैठक क्रमांक -----

(ज्या परीक्षेसाठी स्वाध्याय जमा करत आहे)

10. पी.आर.एन. : -----

11. स्वाध्याय जमा करण्याचा दिनांक : -----

12. विद्यार्थ्याची स्वाक्षरी : -----

(फक्त कार्यालयीन उपयोगाकरिता)

मिळालेले गुण : -----

परीक्षकांची स्वाक्षरी : -----

M.A. Sociology Part II Sem. III
Assignment Question October / November 2026 Exam

एम. ए. समाजशास्त्र भाग २ सत्र ३
स्वाध्याय प्रश्न ऑक्टोबर/नोव्हेंबर २०२६ परीक्षा

Modern Sociological Theory

- स्वाध्याय १: आधुनिक स्त्रीवाद स्पष्ट करा.
- स्वाध्याय २: संघर्ष सिद्धान्त स्पष्ट करा.
- केस स्टडी १: महिलांच्या बौद्धिक आणि नैतिक विकासात शिक्षणाचे महत्त्व तुमच्या शब्दात मांडणी करा.
- केस स्टडी २: भांडवलदारांकडून होणारे आर्थिक शोषण आणि नफ्याचे केंद्रीकरण या बाबत आपले विचार स्पष्ट करा

Assignment Question 1 Explain the postmodern feminist perspective

Assignment Question 2 Explain the conflict theory

Case Study 1 Explain the importance of education in the intellectual and moral development of women in your own words.

Case Study 2 Elaborate on your views regarding economic exploitation by capitalists and the concentration of profits.

Methods in Social Science Research

- स्वाध्याय १: प्रश्नावली, मुलाखत आणि निरीक्षण यांबाबत सविस्तर स्पष्टीकरण द्या.
- स्वाध्याय २: गृहीतकाचे प्रकार विशद करा.
- केस स्टडी १: विद्यार्थ्यांच्या शालेय अभ्यासावरील डिजिटल स्क्रीनचा (mobile phones/Tablets) परिणाम अभ्यास करत असताना कोणते प्रश्न घ्यावे लागतील आपले विवेचन द्या.
- केस स्टडी २: एका वैद्यकीय संशोधनात असा निष्कर्ष काढायचा आहे की "दररोज ३० मिनिटे व्यायाम करणे आणि मानसिक ताणतणाव कमी होणे यांमध्ये परस्परसंबंध आहे." आपले या बाबतचे गृहीतक काय असेल स्पष्टीकरण द्या

Assignment Question 1 Explain the Questionnaire, Interview and Observation in details

Assignment Question 2 Elaborate the Types of Hypotheses.

Case Study 1 Provide your analysis regarding the questions that need to be addressed when studying the impact of digital screens (mobile phones/tablets) on the studies of school students?

Case Study 2

In a medical study aiming to conclude that "there is a correlation between exercising for 30 minutes daily and reducing mental stress," please explain what your hypothesis regarding this would be.

Society and Human Rights

- स्वाध्याय १: मानवी हक्क आणि कर्तव्ये या संकल्पनांचे सविस्तर विवेचन: अर्थ, व्याख्या आणि प्रकार.
- स्वाध्याय २: स्वातंत्र्य चळवळीतील योगदानावर चर्चा करा – गांधी आणि नेहरू
- केस स्टडी १: शिक्षणाचा अधिकार आणि समाजाचे कर्तव्य या बाबत आपले मत व्यक्त करा.
- केस स्टडी २: जवाहरलाल नेहरूंची विचारधारा आणि स्वातंत्र्यलढ्यातील योगदान आपले विवेचन द्या

Assignment Question 1 Elaborate the Concepts of Human Rights and Duties: Meaning, Definition and Types

Assignment Question 2 Discuss the Contribution of Freedom movement Gandhi and Nehru.

Case Study 1 Express your views on the right to education and the duty of society.

Case Study 2 Present your analysis of Jawaharlal Nehru's ideology and his contribution to the freedom struggle.

Gender Audit

- स्वाध्याय १: मुलभूत संकल्पनांचे स्पष्टीकरण करा :लिंग,लिंगभाव, पितृसत्ता, लिंगभाव भूमिका आणि लिंगभाव मूल्यमापन.
- स्वाध्याय २: लिंगभाव मूल्यमापनाची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी, उद्दिष्टे आणि गरज याची चर्चा करा.
- केस स्टडी १: महिलांना मुल होणे ही तिची जैविक भूमिका आहे, परंतु मुलाचे संगोपन करण्यासाठी फक्त तिनेच नोकरी सोडणे ही सामाजिक भूमिका (Gender Role) कशी ठरते? स्पष्ट करा.
- केस स्टडी २: महिलांना आर्थिक निर्णयांपासून दूर ठेवणे आणि तिच्या कारकीर्दीपेक्षा पुरुषांच्या कारकीर्दीला प्राधान्य मिळणे, यातून पितृसत्ताक व्यवस्था कशी दिसून येते? उदाहरणासह लिहा.

Assignment Question 1	Explain the concept of Basic Concepts: Sex, Gender, Patriarchy, Gender Role and Gender Audit.
Assignment Question 2	Discuss on history, Objective and need of Gender Audit.
Case Study 1	Bearing a child is a woman's biological role (sex), but how does the expectation that only she should quit her job to raise the child become a social role (gender role)? Explain.
Case Study 2	How do the practices of keeping women away from financial decisions and prioritizing men careers over women careers reflect the patriarchal system? Explain with examples.

Globalization and Society

स्वाध्याय १:	नागरी समाजावरील जागतिकीकरणाचा प्रभाव चर्चा करा.
स्वाध्याय २:	जागतिकीकरणाची प्रभेदक वैशिष्ट्ये लिहा
केस स्टडी १:	जागतिकीकरणाच्या काळात पारंपारिक कोणत्या रोजगारावर परिणाम झाले आपल्या आकलनानुसार स्पष्टीकरण द्या.
केस स्टडी २:	ई-कॉमर्स आणि मॉल्सच्या विस्तारामुळे स्थानिक किराणा व्यापाऱ्यांसमोर कोणती आव्हाने निर्माण झाली आहेत?
Assignment Question 1	Discuss the impact of globalization of Urbanization.
Assignment Question 2	Explain the silent features of globalization.
Case Study 1	Explain, based on your understanding, which traditional occupations were affected during the era of globalization.
Case Study 2	What challenges have local grocery traders faced due to the expansion of e-commerce and malls?

Sociology of Migration

स्वाध्याय १:	अंतर्गत स्थलांतर आणि स्थलांतराचे प्रवाह स्पष्ट करा.
स्वाध्याय २:	स्थलांतराच्या प्रत्यक्ष पद्धतीतील निश्चित आधीच्या तारखेला राहण्याचे ठिकाण या विषयी चर्चा करा.
केस स्टडी १:	वारंवार पडणाऱ्या दुष्काळामुळे मराठवाड्यातून पश्चिम महाराष्ट्रातील ऊस तोडणीसाठी होणाऱ्या हंगामी स्थलांतराचे स्वरूप स्पष्ट करा.
केस स्टडी २:	स्थलांतरित कामगारांच्या मुलांच्या शिक्षणावर आणि आरोग्यावर होणाऱ्या दुष्परिणामांचे विश्लेषण करा.
Assignment Question 1	Define the internal migration and Explain streams of Migration.

Assignment Question 2	Discuss on direct method of estimating migration Place of Residence at a fixed Prior date.
Case Study 1	Explain the nature of seasonal migration from Marathwada to Western Maharashtra for sugarcane harvesting, driven by recurring droughts.
Case Study 2	Analyze the adverse effects on the education and health of migrant workers children.
